

Regesten Kerkvoogdij der Hervormde gemeente Den Haag

Door drs. Ronald A. van der Spiegel

Inleiding

De basis van deze bewerking is: J.W. Verburgt, *Inventaris van de archieven van de Kerkvoogdij der hervormde gemeente 's-Gravenhage (1341) 1437-1826 (1892)* (Den Haag 1943).

De bedoeling van deze bewerking is om personen, straten, huizen, boerderijen, percelen en beroepen terug kunnen vinden. Vooral in het Haagse. Ik heb hierbij voor gemakkelijk zoeken de beroepsaanduidingen omgezet naar hedendaags Nederlands.

Waar er huizen in Den Haag worden genoemd, heb ik getracht die op de kaart te plaatsen. Dat heb ik gedaan met behulp van volgende publicaties (in de noten gebruik ik alleen de naam van de auteur):

- Ter Meer Derval A. ter Meer Derval, 'Namen van eigenaren van huizen, met de huisnamen in het Spaansche tijdvak 1550-1574', *Jaarboek Die Haghe* 1934 (Den Haag 1934) 24-128. Zijn perceelnummers zijn hier aangeduid met TMD;
- Kersing V.L.C. Kersing, 'Als men ter stove waert gaet. Haagse topografie in de 14e eeuw', *Jaarboek Die Haghe* 1997 (Den Haag 1997) 5-37;
- Pabon N.J. Pabon, *De Hofboeken van 's-Gravenhage 1458-1561* (Den Haag 1937). Ook aangeduid met de afkorting HB.

Ik heb ook geprobeerd om in Den Haag te situeren boerderijen te identificeren. Daarvoor gebruikte ik namen uit latere tijden.

Tot slot: niemand is perfect. Hoe zorgvuldig ik heb geprobeerd te werken, er zullen nog tikfouten en identificatievervalsingen in deze 14 bladzijden staan.

De regesten

- 17-8-1341 [Regest 01] ("des vridaghes na sinte Louwerensdage") Jacob de Molenaar erkent voor schepenen van Den Haag aan Bartelmeus Sijmons van den Vene verkocht te hebben een rente van 32 schelling Hollands, verzekerd op de hofstede en op het huis, waarin Dirick de Muus woont, belend ten zuiden Arnt die Brune en ten noorden Dirick Benyoen.¹
Zie regesten 5 en 7.
TMD228 Westzijde Noordeinde, aldus Victor Kersing.² Dit is het huis In de Blaasbalg.³
- 2-6-1358 [Regest 02] ("des saterdags na des heilichs sacramentsdaghe") Gillijs Vlaminxz. erkent voor schepenen van Den Haag schuld te zijn aan Jan Liclais Boij een rente van 1 pond Hollands verzekerd op zijn huis en hofstede, belend ten oosten Claes Dronckenscip en ten westen Jan die Brune.⁴
TMD??? Zuidzijde Plaats? Victor Kersing kon deze hofstede niet thuisbrengen.⁵ Ik denk dat dit perceel aan de zuidzijde van Plaats kan hebben

- gelegen. Gillijs Dirc Vlaminxsz werd namelijk op 19-10-1353 aldaar vermeld als belender.⁶
- 1-3-1371 [Regest 03] Pieter de Brabander erkent voor schepenen van Den Haag schuldig te zijn aan IJsebrant Hoehstap een rente van 1 pond Hollands, verzekerd op zijn huis en hofstede, belend ten noorden Claes die Kock, ten zuiden Bertelmees Willemsz. en ten westen het erf van het gasthuis.⁷
TMD37 Huis De Zwaan, Westzijde Hoogstraat, aldus Victor Kersing.⁸
- 14-4-1372 [Regest 04] Benne Wickijnsz [dit is een leesfout voor Wittijnsz RavdSp]. erkent voor schepenen van Den Haag schuldig te zijn aan Bertelmeus Woutersz. een rente van 1 pond Hollands, verzekerd op zijn huis en hofstede, belend ten zuiden Jan Holle en ten noorden hemzelf.⁹
TMD1021 Westzijde Spui.¹⁰ Zie voor de bewijsvoering regest HG21.
- 5-4-1373 [Regest 05] Heijne Muys erkent voor schepenen van Den Haag schuldig te zijn aan Bertelmeus Woutersz. een rente van 1 pond Hollands verzekerd op zijn huis en hofstede, belend ten zuiden Pieter Kemp en ten noorden Philips van den Poele.¹¹
Zie regesten 1 en 7.
TMD228 Westzijde Noordeinde, aldus Victor Kersing.¹² Dit is het huis In de Blaasbalg.¹³
- 1-2-1384 [Regest 06] ("op onser Vrouwenavont te lichtmisse") Jan Wit Dirc Dierlants zoon. erkent voor schepenen van Den Haag schuldig te zijn aan Arent Gerijtz. een rente van 1 pond Hollands, verzekerd op 5 hond land, gelegen benoerden Houte, belend ten westen hemzelf en ten oosten Dirc Dierlantsz.¹⁴
- 5-9-1388 [Regest 07] ("des dinxdaghe na onser Vrouwendach nativitas") Schepenen van Den Haag verpachten aan Gherijt Heijmen een rente van 1 pond Hollands, te betalen elk jaar gelijk de andere renten, waaruit deze gepacht is, verzekerd op het huis en erf, waar Heijn Muus woonde, belend ten noorden de heer van Egmond, ten zuiden Pieter Kemp en ten westen Jan Gillisz.¹⁵
Zie regesten 1 en 5.
TMD228 Westzijde Noordeinde, aldus Victor Kersing.¹⁶ Dit is het huis In de Blaasbalg.¹⁷
- 13-5-1395 [Regest 08] ("sinte Servaesdach") Hillegont Jansdochter van Ose erkent voor schepenen van Den Haag schuldig te zijn aan Jacob Willem een erfrente van 3 pond Hollands, verzekerd op een huis en erf aan de Hannevittenstraet, belend ten westen de heer van Egmond, ten noorden Engelsman en ten oosten Willem van Bilen.¹⁸
TMD80 Noordzijde Papestraat.
- 5-6-1396 [Regest 09] ("sinte Bonifaciusdach") Claes Verloren erkent voor schepenen van Den Haag schuldig te zijn aan Gillijs Jansz. een rente van een pond Hollands, verzekerd op zijn huis en erf in de Molenstraat, belend ten oosten Jacobmijn Dirick Dierlantsz., ten zuiden Roelof Arentsz., ten westen Alijt van der Werve en Eggebrecht van Cranenburch en ten noorden de weg.¹⁹
TMD??? Zuidzijde Molenstraat. Victor Kersing kon dit perceel niet thuisbrengen.²⁰ Ik kan dat ook niet.
- 13-5-1397 [Regest 10] ("sinte Servaesdach") Nannetghen de pelsier erkent voor schepenen van Den Haag schuldig te zijn aan Margriete Claes Pietersz. een rente van 30 schelling Hollands, verzekerd op zijn huis en erf aan de Hannevittenstraet, belend ten oosten Pieter van Cruyningen, ten westen coman Willem van Bilen en ten noorden Engelsman.²¹
TMD82 Noordzijde Papestraat.

- 9-8-1399 [Regest 11] ("sinte Louwerijsavondt") Claes de Smijt erkent voor schepenen van Den Haag schuldig te zijn aan Claes die Muus een rente van 1 pond Hollands, verzekerd op zijn huis en erf aan de oostzijde van de Delffwech, waar hij nu woont, belend ten noorden Heyn Loef en ten zuiden Pieter Tol de smid.²²
TMD??? Oostzijde Wagenstraat. Victor Kersing kon dit perceel niet thuisbrengen.²³ Ik denk aan perceel TMD844. Heyn Loef is namelijk in 1414 de zuidbelender van perceel TMD842, Oostzijde Wagenstraat.²⁴
- 23-4-1400 [Regest 12] ("sinte Jorijsdach") Schepenen van Den Haag verpachten aan Chijsbrecht Claesz. een rente van 13 schelling Hollands, verzekerd op het huis en erf van de kinderen van Gherijt Jacob Wermbrechtsz. aan de gracht en de Hogestraat, belend ten zuiden Willem Heynricxz., ten noorden Machtelt weduwe van Jacob Wermbrechtsz., ten oosten de gracht en ten westen de Hogestraat.²⁵
TMD9 Huis Het Gouden Vlies, oostzijde Hoogstraat.²⁶ Zie voor onderbouwing van deze lokalisering regest MEM13.
- 6-11-1403 [Regest 13] ("sinte Willebrordusavont") Jacob Dirksz. erkent voor schepenen van Den Haag schuldig te zijn aan Wouter Roelenz. een rente van 40 schelling Hollands, verzekerd op een huis en erf aan de westzijde van der Spoeije, aan het zuideinde, belend ten zuiden Heinric van Assel en ten noorden Dammaes Coenraetsz.
Bijgeschreven z.d. Op een huis aan het Spui nu toebehorende Matte Pouwels, verschijnt Heiligermis 2 pond per jaar.²⁷
TMD??? Westzijde Spui. Ik kan het perceel niet nader lokaliseren.
- 7-11-1403 [Regest 14] ("sinte Willebroerdusdach") Heinric van Hassel erkent voor schepenen van Den Haag schuldig te zijn aan Wouter Roelenz. een rente van 40 schelling Hollands, verzekerd op het huis en erf waar hij woont, aan de westzijde van der Spoeije, aan het zuidelijk einde, belend ten zuiden Wouter Dirxz. en ten noorden Jacob Done Dirxz
Bijgeschreven z.d. Op een huis aan de westzijde van het Spui nu toebehorende Tys de kalkverkoper, verschijnt Heiligermis.²⁸
TMD??? Westzijde Spui. Ik kan het perceel niet nader lokaliseren. Zie ook regest ELI z.n. 1, dat ik eveneens niet kan lokaliseren en waarin eveneens belender Wouter Dirksz voorkomt.
- 29-11-1404 [Regest 15] ("sinte Andriesavont appostel") Jan van Diest erkent voor schepenen van Den Haag schuldig te zijn aan Jacob Janliefz. een rente van 3 pond Hollands verzekerd op zijn huis en erf, zijnde omtrent 4 morgen land, ten westen van het dorp van der Hage aan de watering, belend ten westen Jacob Dammasz. de bottelgier, ten noorden de hole wech, ten oosten Willem Laef en ten zuiden de watering waar die van Yenweer hun water door leiden in de vaart.²⁹
- 16-10-1409 [Regest 16] ("des woensdaghes na sinte Victorisdach") Jan Adaemsz. erkent voor schepenen van Den Haag schuldig te zijn aan Pieter Giddenz. een rente van 29 schelling Hollands, verzekerd op omtrent 4 morgen land, geheten de Berchcamp en gelegen in het Westambacht aan de watering, belend ten zuiden de watering, ten westen en ten noorden hemzelf en ten oosten Pieter Fijn met Marckelfs woning.³⁰
- 27-10-1419 [Regest 17] ("sinte Symon ende Judenavont") Dirc Harmansz. erkent voor schepenen van Den Haag, schuldig te zijn aan Jan Claesz. een rente van 2 pond

- Hollands, verzekerd op zijn huis en erf aan de Spoijstraat, belend ten oosten Willem van Hairlem, ten westen Pieter Jacobsz., ten zuiden Wouter Roelenz. en ten noorden de Heerstraat.³¹
- 20-8-1421 TMD??? Zuidzijde Spuistraat. Ik kan dit perceel niet nadere lokaliseren.
[Regest 18] Wolfaert de wielmaker erkent voor schepenen van Den Haag schuldig te zijn aan Dirc Jansz. een rente van 20 schelling Hollands, verzekerd op zijn huis en erf, waarop hij woont, aan de heerstraat, belend ten oosten Beatris Jan Boudijnsz., ten westen hemzelf, ten noorden Pieter Oebrecht en ten zuiden de heerstraat.³²
TMD??? Noordzijde Vlamingstraat. De straatnaam ontleen ik aan regest HG189.
- 4-1-1423 [Regest 19] Daniël, patijnmaker, erkent voor schepenen van Den Haag, schuldig te zijn aan de Sint Jacobsbroederschap aldaar een rente van 10 schelling Hollands, verzekerd op zijn huis, tuin en erf in het Noorteijnde bij de Hoenstraat, belend ten zuiden vooraan Jan de Kock en achteraan Aernt de Bruyn, ten westen Huge van Hovel, ten noorden vooraan de erfgenamen van Kerstant Dekker en achteraan Dirc Gerytsz. en ten oosten de Heerstraat.³³ [NB Ik vermoed dat de Hoenstraat identiek is met de Heulstraat. Dit wringt wat met de oostbelending van het perceel, namelijk het Noordeinde. Dit is op te lossen door aan te nemen dat het perceel min of meer tegenover de Heulstraat lag. RAvdSp]
Mogelijk TMD215 Huis de Rooschaer, Westzijde Noordeinde. Dit ontleen ik aan regest HG116 uit 1405 betreffende Jan Neve de kok op TMD216. Een andere mogelijkheid is nabij TMD221 of TMD222. Volgens regest HG161 uit 1421 zat Kerstant dekker toen op dat perceel met als westbelender Daniël de patijnmaker. Een derde mogelijkheid is nabij TMD182. Dat haal ik regest HG169 uit 1421, ook een schuldbrief van Daniël de platijnmaker.
- 4-9-1424 [Regest 20] ("sinte Mathijsdach") Florijs Jansz. erkent voor schepenen van Den Haag schuldig te zijn aan Ghijsbrecht Claesz. een rente van 20 schelling Hollands, verzekerd op zijn huis, erf en boomgaard, gelegen achter het Begijnhoff aan de Lanen, belend ten oosten en ten westen de Lanen, ten zuiden Haedwij Claes Ommeloeps en ten noorden Jan van Montfoerde.³⁴ Nabij TMD675 Klooster Sint Elizabeth, Zuidzijde Laan.³⁵ Dit is gebaseerd op de gelijkstelling van genoemd klooster met het begijnhof. Maar wat waren de 'De Lanen': de Zusterlaan en Mijns Herenlaan???
- 4-12-1426 [Regest 21] Selij Pieter Hugenz. met haar voogd Dirck Vinck erkent voor schepenen van Den Haag schuldig te zijn aan de Sint Jacobs broederschap een rente van 3 pond Hollands, verzekerd op het huis en erf, waarop haar broeder Jacob Bavenz. woonde, aan de oostzijde van de Hoehstraat, belend ten noorden Pieter Dircxz. vleeshouwer, ten oosten de beek en ten zuiden Gherijt sceerier.³⁶
TMD21 Huis Het Hart, Oostzijde Hoogstraat. Zie voor het bewijs regest SNG83. Zie ook regest KAP249 uit 1437 betreffende hetzelfde perceel.
- 17-1-1427 [Regest 22] ("sinte Anthonijsdach") Jan van der Dobbe erkent voor schepenen van Den Haag schuldig te zijn aan Wouter Roelenz. een rente van 22 schelling Hollands, verzekerd op zijn huis en erf, gelegen op het zuideinde van der Spoije en aan de westzijde van de vaert, belend ten zuiden Jan Aerntsz., ten westen genoemde Wouter Roelenz. met land en ten noorden Pieter Mol.³⁷
TMD1031??? Westzijde Spui. Deze lokalisering is gebaseerd op regest 24.

- 26-8-1427 [Regest 23] Jan Moenijn erkent voor schepenen van Den Haag schuldig te zijn aan de Sint Jacobs broederschap aldaar een rente van 20 schelling, verzekerd op een stuk geestland, belend ten westen hemzelf, ten zuiden Heynrick Woutersz., ten oosten Ysack Claesz. en ten noorden Alijt Wermbrechtsz. weduwe en kinderen.³⁸
- 6-2-1430 [Regest 24] Wouter Roelofsz. erkent voor schepenen van Den Haag schuldig te zijn aan de Sint Jacobsbroeders een rente van 34 schelling Hollands en 1 hoen, verzekerd op zijn huis en erf op het zuideinde van der Spoije aan de westzijde van de vaert, belend ten noorden Jan van den Dobbe, ten zuiden Heyn tot siekenlude en ten westen hemzelf.³⁹
TMD1032 Westzijde Spui.⁴⁰ Deze lokalisering is gebaseerd op regest HG97 uit 1399, ook een schuldbrief van Wouter Roelensz.
- 31-5-1437 [Regest 25] Joest Pietersz. en Claes Jacobsz. verklaren verkocht te hebben aan Willem Lambrechtsz. 7 hond en 20 gaarden land in de Oestmade in het ambacht van Monster, gemeen met Jacob van Bloyswijc, belend ten zuiden en ten westen Clemens Jan Broersdr., ten oosten Fillips Odziersz. en ten noorden Jan van der Mijde en Fillips Odziersz. Aernt van den Camp, schout van Monster, zegelt voor Claes Jacobsz.⁴¹
- 8-2-1441 [Regest 26] ("des woensdaghes achte dage in Zelle") Machtelt, Jan Batsdochter, erkent voor schepenen van Den Haag schuldig te zijn aan Jorijs beeldesnijder een rente van 3 pond Hollands, verzekerd op haar kamer, waar zij woont, aan de Papenstraat, belend ten westen genoemde Jorijs beeldesnijder, ten oosten Aernt Burchgaertsz. en ten zuiden de heerstraat. Deze rente is in 1511 aan meester Wouter Adriaensz. verkocht ten behoeve van het zilveren beeld, zoals blijkt uit de rekening van 1511.⁴²
TMD81 Noordzijde Papestraat.
- 12-6-1442 [Regest 27] ("sinte Odulphusdach") Jacob van Bleijswijck Dirxz. verklaart aan Jan Bertelmeusz. 2/5 van twee morgen land verkocht te hebben, gelegen in Monsterambacht, gemeen met genoemde Jan Bertelmeusz. Gerrit van Kerkenrode zegelt voor Jacob van Bleijswijck.⁴³
- 30-11-1444 [Regest 28] Georgius, gezegd Sliper, en zijn vrouw Heijla te Den Haag maken voor notaris Bertoldus Nycholai, klerk van Utrecht, hun wederzijdse testament ten gunste van elkaar, terwijl na de dood der beide echtgenoten de helft van alle goederen zal komen aan de fabriek der Haagse parochiekerk en de andere helft aan de Broederschap van het Heilig Kruis in Den Haag.⁴⁴
- 11-11-1448 [Regest 29] Johannes Gherardi, hoofdpastoor van de parochiekerk van St. Sulpicius in de stad Dyest in het bisdom Luik, deelt aan de pastoor in 's-Gravenhage mede dat Elizabeth, echtgenote van Henricus Andreaszoon, thans in 's-Gravenhage vertoevende, brengster van deze brief, van een goede familie te Dyest afstamt, waarom hij de pastoor verzoekt om, als Elizabeth komt te overlijden, er voor te zorgen dat haar goederen niet in vreemde handen komen.⁴⁵
- 9-10-1450 [Regest 30] Belia, weduwe van Johannes van Goch te den Haag, richt voor het heil van de ziel van haar en van Johannes van Goch en van de zielen van haar ouders een eeuwige kapelanie in de parochiekerk van Den Haag op het altaar van de Moeder Gods op. Zij begiftigt deze kapelanie met een morgen land bij Den Haag bij het Hofland aan de Hoflaan en de Hofvliet en een stuk land van 10 bunder met een last van 4 pond, in het gebied van Voorschoten bij Scakenbosch. De kapelaan zal ieder jaar de 4 genoemde ponden betalen aan Johannes Clopper te Den Haag. Zij verzoekt, dat de kapelanie in een

beneficium word omgezet en benoemt voor de eerste maal als vicarius Theodricus filius Theodrici van Emond, wereldlijk priester van het Utrechtse bisdom.⁴⁶

15-2-1451 [Regest 31] Rodolphus, bisschop van Utrecht, bevestigt de fundatie en de dotatie van de vicarie (reg.nr. 30), verheft de kapelanie tot een beneficium, verklaart de geschonken goederen voor kerkelijke goederen en bevestigt de benoeming van Theodricus filius Theodrici van Emond.⁴⁷

108-1452 [Regest 32] IJsbrandus filius Wilhelmi, deken, Jacob Phillipsz. zadelmaker, Arnoldus Allartsz. bontwerker, Pieter van Leyden, Jacob Willemsz. van Hairlem, hoofdmannen en Hendrick van Groesbeeck, Willem Pietersz., Paulus schoenmaker, Willem Ridder, Florens de cuper, Gijsbert Claesz., Martinus de schoenmaker, Gutterus de borduurwerker, Pieter Potter, Johannes van Werra, Dirck Bertelmeesz., Claes Pietersz., Gerijt Jansz. Pistor, Pieter Claesz."fulluo", Sander de cuper en Floris Waddinsz., broeders van de Sint Jacobsbroederschap stichten ten overstaan van notaris Wilhelmus filius Gerardi, klerk van Utrecht, een eeuwig officium in de Haagse kerk op het altaar van St. Jacobus met eeuwig 18 pond vier wekelijkse renten op de volgende huizen en landen:

- 1 hoen en 34 s. op het huis van Jan Aerntsz. op het Spui;
- 22 s. op het huis van Vranck de schuitvoerder op het Spui;
- 2 pond op het huis van Pieter Rembrantsz. in de Spuistraat;
- 1 pond op het huis van Kathrijn Voppen op het Spui;
- 15 s. op Adriaen Claes Meynaertsz tuyen;
- 1 pond op het huis van Willem van Eyckenduynen in het Zuideinde;
- 1 pond op het huis van Marijn Claesdr. in de Vlamingstraat;
- 1 pond op een huis en erf in het zusterhuis;
- 29 s. op de woning van Jan Adamsz. te Eikenduinen;
- 3 pond op het huis van Heynrick van der Beke in de Papestraat;
- 3 pond op het huis van Bettge Cleymans in de Hoogstraat;
- 1 pond op 5 hont land benoorden hout van Gheryt Willemsz.

Indien deze renten verminderen, dan zal dit door de broeders van de broederschap aangevuld worden. De bedienaar van dit officium moet in Den Haag wonen en zelf de mis opdragen. De klerk Gherijt Sijmonsz. wordt het eerst als zodanig benoemd. Getuigen zijn Johannes Symonsz. de snijder en Pieter Jansz., leken, wonende te Den Haag.⁴⁸

TMD??? Oostzijde Spui, niet nader lokaliseerbaar. In het HB1458 wordt Jan Aerntsz aldaar vermeld.⁴⁹ Een andere mogelijkheid is TMD1043 Westzijde Spui. Op 8-5-1450 werd Jan Aerntsz als noordbelender van TMD1044 vermeld. Zie regest HG338.

TMD??? Westzijde Spui of TMD??? Oostzijde Spui. Ik kan het huis van Vranck de schuitvoerder niet nader lokaliseren. Hij komt niet voor in het HB1458.

TMD??? Zuidzijde Spuistraat. Pieter Rembrantsz komt daar in het HB1458 voor. Zonder dat ik dit perceel nader kan lokaliseren.⁵⁰

TMD??? Westzijde Spui. Ik kan het perceel niet nader lokaliseren. Op een niet gedateerd moment betaalde Katrijn Voppen ook een op dit huis gevestigde rente aan de memoriemeesters in Den Haag. Zie regest MEM z.nr. d.d. 7-5-1454. Katrijn woonde toen in TMD810 Huis de Gulden Mortier Noordzijde Spuistraat. Zie regest HG37. In het HB1458 komt zij voor als hofhuurbetaler in de Spuistraat⁵¹ en op het Spui.⁵²

TMD??? Westzijde Wagenstraat of TMD??? Oostzijde Wagenstraat. Ik kan dit perceel niet nader lokaliseren. Willem van Eyckenduynen komt niet voor in het HB1458.

TMD689 Noordzijde Vlamingstraat of daar vlak bij. In het HB1458 komt Marijn Claesdr voor als hofhuurbetaalster aan de Noordzijde Vlamingstraat.⁵³ Zo ook in het HB1512.⁵⁴ Ik vergeleek de vermeldingen van de hofhuurbetalers op deze locatie in deze twee Hofboeken met informatie uit regest HG392 uit 1457 betreffende TMD685 en kwam zo uit op TMD689.

De boerderij van Jan Adamsz kan ik niet 'koppelen' aan een mij bekende boerderij.

TMD??? Papestraat. Ik kan Heynrick van der Beke niet terug vinden in het HB1458. Indien met hem bedoeld is Hendrik van Groesbeek, dan TMD87 Noordzijde Papestraat.

TMD??? Oostzijde Hoogstraat. In het HB1466 wordt Betgen Clemens aldaar als hofhuurbetaalster vermeld.⁵⁵ In het HB1458 komt aldaar een Cleyman Pietersz voor.⁵⁶ Ik kan de informatie in deze hofboeken betreffende de Oostzijde Hoogstraat niet goed met elkaar in overeenstemming brengen.

4-9-1452 [Regest 33] Deken en kapittel van de Onze Lieve Vrouwekapel binnen het Hof in Den Haag geven vidimus van een stichtingsbrief van een kapelanie in de parochiekerk aldaar van 9 oktober 1450 en van de confirmatie daarvan door Rodolphus, bisschop van Utrecht op 15 februari 1451.⁵⁷

20-12-1452 [Regest 34] Rodolphus, bisschop van Utrecht, bevestigt op verzoek van deken, rectoren en broeders van de Sint Jacobsbroederschap in Den Haag, de stichting en begiftiging van de kapelanie (reg.nr. 32), verheft haar tot een beneficium, verklaart de geschonken goederen voor kerkelijke goederen en bevestigt de benoeming van Gerardus Sijmonis.⁵⁸

4-11-1453 [Regest 35] Priester IJsbrandus Willemsz., deken, Jacob Philipsz. zadelmaker, Arnoldus Allertsz. bontwerker, Sander de cuper, Johannes van Werra, hoofdmannen en Gijsbert Claesz., Heynrick van Groesbeeck, Pieter Potter, Florens de cuper, Paulus Egidiusz., Pieter Arnoldsz., Pieter Claesz. en Willem Pietersz., broeders van de Sint Jacobsbroederschap stichten ten overstaan van notaris Nicolaus Maker filius Mathei, klerk van Utrecht, een eeuwig officium in de Haagse kerk op het altaar van St. Jacobus, waarvoor zij jaarlijks 15 pond Hollands verschaffen, renten zijnde op de volgende huizen en land:

- 1 pond op het huis van Claes Dircxz. "in die zwan";
- 13 s. op het huis van Huge van der Hans "die sterre";
- 1 pond op het huis van Pieter Potter op de Plaats;
- 2 pond en 32 s. op het huis van Russent Gripen op de Plaats;
- 30 s. op het huis van Aernt Burchertsz. in de Papestraat;
- 1 pond op huizen van Eylart en van Dirick van Cranenburch samen;
- 10 s. op het huis van Lijsbeth Daniels in het Noordeinde;
- 3 pond op de woning van Gherijt Potter bewesten Den Haag;
- 1 pond op land van Alijt Wermbrechts;
- 2 pond op het huis van Willem Nagel.

De bedienaar van dit officium moet in Den Haag wonen en zelf de mis opdragen; hij zal gekozen worden worden door 4 hoofdmannen en de 12 oudsten der broederschap, gelijk Gijsbrecht Gerijtsz. het eerst als zodanig benoemd is. Als getuigen treden op priester Pieter van Lyra en de leken Johannes Gheraertsz. en Johannes Bruyn, inwoners van Den Haag.⁵⁹

TMD37 Huis De Zwaan, Westzijde Hoogstraat.⁶⁰ Zie regest 3.

TMD1166 Huis De Ster, Noordzijde Plaats.⁶¹

TMD1164??? Noordzijde Plaats. Volgens HB1458 was toen de bezitter Gerrit Potter.⁶² Ik ken verder geen Pieter Potter.

TMD??? Noordzijde Plaats of TMD??? Zuidzijde Plaats. Ik kan Russent Gripen niet op De Plaats plaatsen. Wel in de Venestraat en de Nieuwstraat.⁶³

TMD82 Noordzijde Papestraat is het huis van Aernt Burchertsz. Zie regest 10. TMD248 Zuidzijde Molenstraat. Zie regest HG305 die in 1446 Geertruut Dirc van Cranenburch wijf als voogd van haar man op dit perceel plaatst. Eylaert kan ik niet terug vinden.

TMD??? Westzijde Noordeinde. Zie hiervoor regest 19.

De woning van Gerrit Potter bewesten Den Haag kan ik niet 'koppelen' aan een boerderij.

TMD888 Westzijde Wagenstraat of daar vlak bij was het huis van Willem Nagel. Zie verder op regest 38.

21-12-1453 [Regest 36] Rodolphus, bisschop van Utrecht, bevestigt op verzoek van deken, hoofdmannen en broeders van de Sint Jacobsbroederschap in de Haagse kerk, het eeuwig officium door hen gesticht (reg.nr. 35), alsmede de benoeming van Ghijsbertus Filius Gerardi.⁶⁴

12-7-1457 [Regest 37] Conrardus, filius Theodrici en Geertruidis, filia Johannis, echtgenoten te Den Haag maken voor notaris Florentius van Dam, klerk van Utrecht, een wederzijds testament, dat de overlevende het vruchtgebruik zal hebben van alle goederen. Na hun dood zal $\frac{1}{3}$ deel van hun goederen overgaan aan de kerkfabriek in Den Haag en aan de Heilige geest aldaar en evenzo aan de kerkfabriek van Den Briel en de Heilige geest aldaar, dus aan elke stad $\frac{1}{6}$ deel. De overige $\frac{2}{3}$ zal komen aan de erfgenamen. Met het getekend zegel van notaris Florentius van Dam.⁶⁵

2-9-1460 [Regest 38] Willem Nagel erkent voor schepenen van Den Haag schuldig te zijn aan de Sint Jacobsbroederschap aldaar een rente van 2 pond Hollands, verzekerd op zijn huis en erf in het Zuyteijnde, belend ten zuiden en ten westen Meyns de biervoerster, ten noorden een priester te Delft en ten oosten de heerstraat.⁶⁶

TMD888 Westzijde Wagenstraat of daar vlak bij. Uit de Hofboeken:⁶⁷

HB1460 Heer Jan Mychielsz 2 kamers 1 denier.

HB1460 Willem Nagel en Meyns Dircxsdr 2 kamers 1 denier.

Ik heb vervolgens in het HB1458 gekeken.⁶⁸ Willem Nagel heeft daar het 6^e perceel vanaf de Sint Anthonisbrug. Ter Meer Derval leverde vervolgens het TMD-nummer.⁶⁹

12-10-1460 [Regest 39] Heinricus filius Jhoannis en Jhoannes filius Nycolai, fabriekmeesters van de Haagse kerk, Matheus filius Adriani Nannenz. en Petrus Arnoldi, Heilige geestmeesters in Den Haag, Martinus filius Helije, rector der broederschap van het Heilige Kruis, Arnoldus Wilhelmus filius Theodrici, rector van de Huiszittenarmen, Jhoannes filius Andree, rector van het St. Nicolaas Gasthuis in Den Haag, Elsbije filia Philippi, weduwe van Jacobus Muys, Kerstantius Muys en Jacobus Muys, broeders en ook Jacobus Pen, optredens namens Elyzabeth, weduwe van Wermbertus filius Petri en namens de broeders Arnoldus filius Jhoannis en Oudzerus filius Jhoannis, gezamenlijk gerechtigd tot de helft van de erfenis van Jacobus Muys. De broeders Wilhelmus en Philippus, filii Nycolai zijn gerechtigd tot een vierendeel der erfenis en Florentius de Zaeck en zijn aanhang tot het andere vierendeel. Genoemde partijen hebben de provisor Tyelmannus, filius Heijnrici

en Wilhelmus filius Gerardi de Lyra, deken van Delfland, aangesteld als scheidsrechters met volledige macht om bij ontstane geschillen de beslissing te geven, welke macht zal duren tot aanstaande vrijdag, terwijl partijen zich aan hun uitspraak hebben te houden op boete van 500 Philippus schilden, waarvan 1/3 betaald zal moeten worden aan de Hertog van Bourgondië, 1/3 aan de bisschop van Utrecht en 1/3 aan de partij, die de uitspraak in acht heeft genomen. Gepasseerd in de toren van de Haagse kerk, terwijl aanwezig waren Nycolaus filius Godefridi en Johannes Grijp, bakker, inwoners van Den Haag en vele andere getuigen.⁷⁰

- 8-4-1462 [Regest 40] Schepenen van Den Haag bevestigen het testament van Coenrairt Dircxz. en Geertruut Jansdr., echtelieden.⁷¹
- 19-9-1478 [Regest 41] Philips Ruijckrock van de Werve, raad, gaat een erfruil aan met zijn broer Willem Ruijckrock van de Werve, ridder, welke laatstgenoemde een woning in het ambacht van Rijswijck aan de Ledeweg en de Hoeffsloet met de verdolven veenlanden, groot omtrent 16 morgen, in ruil geeft aan Philips tegen 2 pond 2 s. 6 p. jaarlijkse erfrenten, te ontvangen uit al diens voorlanden en dijkerslanden van Grijssouerde.⁷²
- 11-11-1496 [Regest 42] Dirc Jacobsz. erkent voor schepenen van Den Haag schuldig te zijn aan Aernt Ewoutsz. een rente van 20 schelling Hollands, verzekerd op zijn kamer en erf aan de Sint Jacobsstraat over de Sint Anthonijsbrugge, belend ten oosten genoemde Aernt Ewoutsz., ten noorden Willem Jan Haddemansz., ten westen Pieter timmerman en ten zuiden de Heerstraat.⁷³
Volgens Pabon is de Sint Jacobsstraat identiek aan het Padmoes.⁷⁴ Volgens mij werd ook de Nieuwstraat zo genoemd. Zie daarvoor regesten HG436 en HG437. Gezien de vermelding van een heerstraat als zuidbelender zal het hier gaan om het Padmoes.
- 67-1497 TMD??? Noordzijde Padmoes. Ik kan dit perceel niet nader lokaliseren.
[Regest 43] Bortelmeeus Pieterszoon sticht ter zaligheid van zich, van zijn huisvrouw Janna, van hun ouders en kinderen een eeuwig officie van zes wekelijkse missen in de parochiekerk van Den Haag op het St. Jacobs altaar, welke missen gedaan zullen moeten worden door twee priesters. De aanstelling van deze priesters zal geschieden door Bortelmeeus en na zijn dood door zijn huisvrouw Janna, indien zij langer leeft dan hij en na de dood van de langstlevende door de oudste der kinderen en kindskinderen. Daarna zal de deken met de vier hoofdmannen der Sint Jacobsbroederschap in Den Haag vier notabele broeders kiezen uit de broederschap en deze zullen met hun negenen de priesters benoemen bij meerderheid van stemmen, terwijl een bloedverwant van de stichter voorrang zal hebben. De priester zal zelf de dienst moeten doen. Bij verzuim zal boete betaald moeten worden. Van deze boete zal de bisschop van Utrecht 1/3 deel ontvangen. Indien er enige missen verzuimd zijn, zullen de hoofdmannen ze nog laten doen voor het 2/3 deel der boeten en voor het overblijvende geld zal bij de jaarlijkse memorie van de gestorven broeders van Sint Jacobs Broederschap wittebrood uitgedeeld worden aan de armen.⁷⁵
- 3-8-1497 [Regest 44] Fridiricus, bisschop van Utrecht bevestigt het officium, gesticht door Bortelmeeus Pietersz. (reg.nr. 43).⁷⁶
- 5-12-1497 [Regest 45] Margaretha filia Nicolai, weduwe van Theodricus filius Andree, te Den Haag, maakt in de parochiekerk van St. Jacobus haar testament voor notaris Jacobus filius Wilhelmi de Bancken, klerk van Utrecht. Zij vermaakt al haar goederen aan de almachtige God, verlangende een kerkelijke begrafenis. Bovendien heeft zij bepaald, dat bij haar overlijden haar kleinkinderen uit haar

nagelaten goederen, zonder tegenspraak der erfgenamen, tegelijk met hetgeen van de kinderen is, een geheel pond Vlaams voor hun deel zullen ontvangen. Verder bepaalde zij, dat haar huis aan de Vlamingstraat tegenover Jaep Roeltgen en ook de renten, gelden, vorderingen, gebruiksvoorwerpen, zullen komen gelijkelijk aan de kerkfabriek in den Haag en aan de Heilige geest en dat jaarlijks een gedachtenis van haar ziel gehouden zal worden door de rectoren van de kerkfabriek en van de Heilige Geest, met het getekend zegel van notaris Jacobus de Bancken.⁷⁷

TMD??? Noordzijde Vlamingstraat of ??? Zuidzijde Vlamingstraat. Ik kan het perceel niet nader lokaliseren.

- 5-3-1502 [Regest 46] Ghijsberta, weduwe van Wilhelmus Ruijchrock van de Werve te Den Haag, sticht ten overstaan van notaris Wilhelmus Staill, klerk van Utrecht voor het heil der zielen van Wilhelmus Ruijchrock en van haar ouders, een eeuwig officie in de parochiekerk van Sint Jacob op het altaar van Johannes de Doper en van Johannes de Evangelist, te bedienen door een wereldlijk priester. Zij begiftigt deze officie met 17 pond Hollands, zoals een akte van Philippus Ruichrock d.d. 19 september 1478 inhoudt (reg.nr. 41). De stichteres stelt vast dat de bezitter van deze officie verplicht is tot drie wekelijkse missen op dinsdag, donderdag en zaterdag en stelt voor de eerste maal als zodanig Cornelius Wilhelmi Schouten aan. Voorts regelt zij het patronaatsrecht.⁷⁸
- 5-10-1508 [Regest 47] Ancelinus filius Florentii, van Sint Omaars in Picardië, priester en voortdurend vicaris bij het altaar van Sint Martinus in de parochiekerk van Sint Jacobus in Den Haag, doet bij akte voor notaris Baldewinus Hart, ten huize van Jacobus filius Jacobi van Schiedam, wonende te Delft bij de Bucxbrug, afstand van de kapelanie of vicarie van het heilig sacrament met alle daarbijbehorende rechten en emolumenten in handen van Egidius van Ameronghen, van welke kapelanie of vicarie de collatie toekomt aan Nycolaus Baldewini, pastoor en aan Nycolaus Wilhelmi, Cornelius Brunonis, Cornelius Hannemaker en Paulus Petri, fabriekmeesters en hun opvolgers. Met het getekend zegel van notaris Baldewinus Hart.⁷⁹
- 25-3-1525 [Regest 48] Heinricus van Beieren, elect van Utrecht, staat aan de fabriekmeesters van de parochiekerk van Sint Jacobus in Den Haag toe om zekere lijfrenten te verkopen tot hoogstens 25 pond groot, Hollandse munt, onder voorbehoud dat de verkregen gelden zullen aangewend worden voor het onderhoud der kerk. Het zegel van Heinricus, elect van Utrecht is verloren.⁸⁰
- 1-5-1549 [Regest 49] Jan Plumeon, secretaris van Den Haag, erkent van de kerkmeesters der St. Jacobskerk de som van 250 pond ontvangen te hebben voor 10 jaren lijfrente, staande ten lijve van zijn zuster van Hoogelande, Marie Plumeon, hem ten deel gevallen bij de boedelscheiding van zijn ouders op 24 juli 1548.⁸¹
- 23-6-1551 [Regest 50] De kerkmeesters Floris van Dam, Jacop de Jonghe, Dirck van Leeuwen en Derc Coebel komen met de organist Andries van Coelhem overeen, dat hij zijn dienst gedurende het gehele jaar zal doen volgens de in het contract opgenomen lijst der feesten, hoogtijden en aposteldagen, welke overeenkomst tien jaren zal gelden, ingaande 1 februari 1551, voor de som van 50 pond per jaar. Als de kerkmeesters verordenen dat op alle zondagen en gewone heilige dagen de gehele hoofdmis gezongen zal worden met het grote of het kleine orgel, naar keuze van de organist, dan zal zijn wedde met vier pond vermeerderd worden. Bij ziekte zal de organist een ander in zijn plaats stellen in overleg met de kerkmeesters; gebreken van het orgel zal hij, zover dit

mogelijk is, zelf herstellen, met vergoeding slechts van de gebruikte materialen.⁸²

- 12-3-1565 [Regest 51] Het Hof van Holland machtigt de kerkmeesters van de Sint Jacobskerk twee rentebrieven, de een van 27 april 1558, gepasseerd voor schepenen van Den Haag, van jaarlijks 6 pond groot Vlaams en de ander van 1 april 1561 van 9 zulke ponden jaarlijks te verkopen en indien zij met een verkoop niet kunnen slagen, autoriseert het Hof de kerkmeesters Jacob Bol, Aernt van der Hooch en Frans Huybrechtsz. deze rentebrieven te mogen transporteren aan mr. Jan van der Goude. Deze verkoop was nodig geworden wegens een sommatie tot betaling van 250 gulden aan Adriaen Mathijsz. Benninck, secretaris van den Haag, wiens schoonvader mr. Jan Plumeon, in 1550 kerkmeester, dit bedrag van de kerk te eisen had.⁸³
- 16-3-1566 [Regest 52] Adriaen Mathijsz. Benninck erkent van de kerkmeesters der St. Jacobskerk 250 pond als betaling van 10 jaren rente ontvangen te hebben, waartoe zij veroordeeld waren door het Hof van Holland op 25 oktober 1564.⁸⁴
- 16-3-1566 [Regest 53] Kerkmeesters van de Jacobskerk erkennen, dat zij bij autorisatie van het Hof van Holland, breder blijkende bij de akte daarvan zijnde van 12 maart 1566 (reg.nr. 51) verkocht hebben aan Mr. Arnoult Coebel, ontvanger generaal van de Staten van Holland, een brief van 9 pond jaarlijkse renten, van 1 april 1561.⁸⁵

5. Noten

AGH Nationaal Archief, Archief Graven van Holland
GADH Gemeentearchief Den Haag

- ¹ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.28 f.4.
- ² Kersing 23-25.
- ³ Ter Meerval 45.
- ⁴ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.28 f.3v-f.4.
- ⁵ Kersing 36.
- ⁶ AGH inv.nr.244 (LRK 23) Register Noord-Holland EL 25 van akten van hertog Willem V 1351-1356 f.44. Zie ook H.M.Brokken, *Het ontstaan van de Hoekse en Kabeljauwse twisten* (Zutphen 1982) 283 en noot 228.
- ⁷ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.28 f.3v.
- ⁸ Kersing 19-20.
- ⁹ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.28 f.8v.
- ¹⁰ Ter Meer Derval 105; Kersing 28.
- ¹¹ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.28 f.4
- ¹² Kersing 23-25.
- ¹³ Ter Meerval 45.
- ¹⁴ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.28 f.7.
- ¹⁵ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.28 f.4-f.4v.
- ¹⁶ Kersing 23-25.
- ¹⁷ Ter Meerval 45.
- ¹⁸ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.28 f.7-f.7v.
- ¹⁹ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.28 f.2v.
- ²⁰ Kersing 23.
- ²¹ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.28 f.3-f.3v.
- ²² GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.28 f.8v.
- ²³ Kersing 36.
- ²⁴ Zie Regest HG140.
- ²⁵ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.28 f.4v.
- ²⁶ Ter Meer Derval 30, Kersing 19.
- ²⁷ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.28 f.11v.
- ²⁸ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.28 f.14v.
- ²⁹ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.28 f.3.
- ³⁰ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.28 f.7.
- ³¹ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.28 f.7v.
- ³² GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.28 f.8-f.8v.
- ³³ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.28 f.2v-f.3.
- ³⁴ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.28 f.9.
- ³⁵ Ter Meer Derval 79.
- ³⁶ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.28 f.9.
- ³⁷ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.28 f.7v.
- ³⁸ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.28 f.2v.
- ³⁹ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.28 f.8.
- ⁴⁰ Ter Meer Derval 106; Kersing 30.
- ⁴¹ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.1.
- ⁴² GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.28 f.10v.
- ⁴³ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.2.
- ⁴⁴ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.7.
- ⁴⁵ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.8.
- ⁴⁶ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.12.
- ⁴⁷ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.12.
- ⁴⁸ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.28 f.5v-f.6v.
- ⁴⁹ Pabon 20.
- ⁵⁰ Pabon 105-106.
- ⁵¹ Pabon 106 en 112.
- ⁵² Ibidem 26-27.
- ⁵³ Pabon 92-93.
- ⁵⁴ Pabon 241.

-
- ⁵⁵ Pabon 248 en Ter Meer Derval 30.
- ⁵⁶ Pabon 123.
- ⁵⁷ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.12.
- ⁵⁸ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.28 f.6v.
- ⁵⁹ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.28 f.1-f.2.
- ⁶⁰ Ter Meer Derval 32.
- ⁶¹ Ter Meer Derval 118.
- ⁶² Pabon 138.
- ⁶³ Venestraat: GADH Archief Heilige Geest Den Haag (hierna AHGDH) inv.nr.1 Cartularium f.6 (regist 279); Nieuwestraat: GADH AHGDH inv.nr.2 f.333v-f334; ibidem inv.nr.648 (regist 648).
- ⁶⁴ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.28 f.2-f.2v.
- ⁶⁵ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.9.
- ⁶⁶ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.28 f.3v.
- ⁶⁷ Pabon 259.
- ⁶⁸ Ibidem 93-94.
- ⁶⁹ Ter Meer Derval 96 en vooral bijgaande kaart.
- ⁷⁰ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.3.
- ⁷¹ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.9.
- ⁷² GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.15.
- ⁷³ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.28 f.8.
- ⁷⁴ Pabon XX.
- ⁷⁵ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.14.
- ⁷⁶ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.14.
- ⁷⁷ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.10.
- ⁷⁸ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.15.
- ⁷⁹ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.13.
- ⁸⁰ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.4.
- ⁸¹ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.5.
- ⁸² GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.17.
- ⁸³ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.5.
- ⁸⁴ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.5.
- ⁸⁵ GADH, Archief Kerkvoogdij Hervormde gemeente inv.nr.5.